

gebouw met de stoombrandspuit gaf oogenblikkelijk sterke vermindering van de mijtenplaag, die nu, de oorsprong bekend zijnde, spoedig overwonnen zal zijn.

In de vogelnesten, die opgeruimd werden, krioelde het van deze mijtensoort. De langdurige droogte kan hebben bevorderd, dat deze mijten zich over zoo'n grooten afstand hebben verspreid; toch is het opmerkelijk, dat dit bezwaar voorheen nimmer hier werd ondervonden, hoewel steeds vele vogels op de gestichtsdaken nestelden. Vermoedelijk is het heden een bijzonder vruchtbaar vogelmijtenjaar.

Rijkskrankzinnigengesticht te Grave, 6 Juni 1919.

J. A. VAN TROTSBURG.

ARTS-STAATSAMBTENAAR.

In een daartoe bijzonder belegde vergadering der afdeeling Zaanland van de Ned. Mij. t. b. d. Gen. is dit vraagstuk in den breede besproken. Er werd besloten, dat men zou trachten, door middel van de a.s. algemeene vergadering, aan het hoofdbestuur te verzoeken een commissie in te stellen om het vraagstuk nader te onderzoeken, aangezien men algemeen dit onderzoek gewenscht vond. De afgevaardigde der afdeeling Zaanland zal nu in de vergadering een voorstel in die richting doen, wel voorstel echter alleen nog behandeld kan worden, als tien afgevaardigden het steunen.

Nu is het dus zaak, dat ieder, die, evenals wij, een dergelijk nader onderzoek noodig acht, in zijn afdeeling dit ter sprake brengt, om hun afgevaardigde eventueel te kunnen opdragen het voorstel Zaanland te steunen. Van belang is, dunkt mij, nog, dat op het oogenblik aan de orde is, dat door zoo velen verlangd wordt, dat de gemeente of het rijk de wijkverpleging ter hand zal nemen — iets dat natuurlijk mijn volle belangstelling heeft, maar slechts een klein onderdeel uitmaakt van mijn algemeene plan. Is op deze wijze nu geen belangstelling in voldoende mate te verkrijgen, dan zou misschien een zelfstandige vereeniging aan het werk moeten gaan, zooals mij is voorgesteld; ik hoop echter, dat onze Maatschappij zelf de zaak ter hand wil nemen.

Wormerveer, 14 Juni 1919.

C. J. BRENKMAN.

Naschrift. De afd. „Zaanland” verzoekt bij deze den afgevaardigden der afdeelingen, die bovengenoemd voorstel steunen, dit vóór de vergadering aan den afgevaardigde van „Zaanland” mee te deelen.

Zaandijk,
14 Juni 1919.

De secretaris van „Zaanland”
C. E. VAN DER HORST.

DE DRAADPROEF VAN EINHORN.

De opmerkingen, die KOELENSMID in No. 23 van dit *Tijdschrift* gemaakt heeft, eischen een kort woord van repliek. Wie den onervarene alleen wil laten zeilen, dient hem een hoogst betrouwbaar kompas mede te geven; wie het vaarwater heel goed kent, komt allicht ook met een gebrekkig instrument tot zijn doel. Het lijkt mij een verkeerde wijze van doen, om, als KOELENSMID, deze waarheid om te draaien. Betrouwbaar is de katoendraad-proef nog allermintst. Dit leert mijn voortgezette ervaring. Dat leeren ook de waarnemingen van anderen, o.a. SCHALY, die de proef contrôleerden en tot gelijke negatieve uitkomst als ik geraakten. Dat leeren ten slotte ook de nieuwe cijfers van KOELENSMID zelf. In de vroegere mededeeling was sprake van 26 gevallen van klinisch vastgestelde zweer met 24 positief uitgevallen draadproeven. Nu zijn die 26 aangegroeid tot 61, waarvan er maar 44 positief uitvielen. Van de 137 op deze wijze onderzochte patiënten met maagklachten vinden wij er slechts 107 verantwoord. Om ons oordeel te vestigen, dienen wij ook te weten, hoe het den ontbrekkenden 30 vergaan is. Van 43 maaglijders zonder zweer waren er 12, bij wie de draad zich minstens éénmaal roed kleurde. Dat KOELENSMID van de onbewezen stelling uitgaat, dat alleen een minstens tweemaal (achter

elkaar?) plaatsgrijpende verkleuring positieve waarde heeft, doet natuurlijk de merkwaardigheid der laatst gegeven cijfers, van zoo groote beteekenis voor de beoordeeling van de waarde van de proef, niet teniet. Even merkwaardig is het, dat ook nu weer de gevallen van maagkanker (met hun voortdurende en sterke bloedingen) geen draadverkleuring vermochten tot stand te brengen. Onverklaard is ook het volgende: van 20 gevallen, waarbij het onderzoek der ontlasting op bloed duidelijk het bestaan van een bloeding aangeeft, blijft de draad 2 malen in gebreke, die bloeding aan te toonen; van 16 gevallen, waarin de fijne bloedproef in de ontlasting geen bloed aanwijst, zegt de draad 8, zegge 8 keeren, dat er in de maag een bloeding heeft plaatsgehad. KOELENSMID verklaart dat door de veel grootere gevoeligheid van de draadproef dan het ontlastingsonderzoek, voor verborgen bloedingen: Een draadje, dat op een stukje bebloede watte ligt, wordt nog rood in gevallen, waarin de gebruikte hoeveelheid bloed veel te klein is, om in de ontlasting de bloeding aan te toonen. Ik zie er van af, dat bij die verklaring vergeten wordt, dat een zweer toch niet één druppeltje per dag afscheidt. KOELENSMID zal toch wel niet willen aannemen, dat het draadje in staat is, juist dat ééne druppeltje op te nemen. Veel liever neem ik aan, dat de draad bloedingen schept, die niet bestaan, d. w. z. verwondingen maakt.

KOELENSMID grondde zijn oorspronkelijke beweringen op het onderzoek van 60 gevallen; ik onderzocht 38 patiënten op dezelfde wijze. Ik geef toe, dat mijn aantal klein is; tegenover dat van den oorspronkelijken onderzoeker staat het stellig niet in een ongunstige verhouding. Ik achtte het ruim voldoende, toen mij bleek, dat de draad zoo prachtige bloedingen aantoonde bij, wat hun maag betreft, volmaakt gezonde menschen.

Veel minder vaak dan in de literatuur, en nu ook weer door KOELENSMID beweerd wordt, blijkt het bij operatie onmogelijk een op degelijke gronden aangenomen zweer aan te toonen.

Mijn zin, waarin ik sprak van melaena of haematemesis, heeft KOELENSMID onjuist gelezen. Het zal ook mij niet invallen, patiënten met sterke maagbloeding, zich uitend in een der genoemde verschijnselen, een draad in te brengen, te minder waar ik die geheele draadinbrengelij bij patiënten met zweer lang niet zoo onschuldig acht, als zij lijkt. Daarvan heb ik dan ook allerminst gesproken. Ik zei, dat de gevallen, die ik voor maagzweer hield, bijna alle gevallen waren, waarbij de diagnose door een plaats gehad hebbende sterke bloeding onomstootelijk vaststond, hetgeen van KOELENSMID's niet door operatie geverifieerde gevallen niet gezegd kon worden. Merkwaardigerwijze kreeg ik bij die zekere gevallen veel grootere verkleuring, dan KOELENSMID toelaatbaar verklaard had.

Amsterdam, 14 Juni 1919.

J. SCHRIJVER.

HAMMES MAAKT ER WEL GEWAG VAN.

Prof. H. BURGER, *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*, 31 Mei 1919, bldz. 1953, over tonsillectomie en thymusdood: „Ofschoon een groote casuïstiek bestaat, is toch de narcosedood door status thymicus betrekkelijk zeldzaam. HAMMES maakt er in zijn boek der bedwelmingsleer in het geheel geen gewag van”.

TH. HAMMES, *De narcose*, leerboek, register: „Status thymicus, bl. 72”; bldz. 72 (hoofdstuk chloroform-syncope resp. chloroform-dood): „Van de constitutie-afwijkingen moest het ontgelden de status thymicus of lymphaticus, zich uitend in groote thymusklier, tonsillen, lymphfollikels in tong, pharynx en darmkanaal, in vergrootte mesenteriaal en andere lymphklieren (PALTAUF, ERWIN PAYR, PREINDESBERGER, WALLER, enz.).

Ik hecht weinig waarde aan deze in de laatste jaren „en vogue” zijnde opvatting. Ten éérste worden in de beschreven gevallen 2 oorzaken genoemd, status thymicus en vetembolie, terwijl toch vetembolie alléén meer dan voldoende in staat is om te dooden; ten tweede sterft de patiënt zoowel op de operatietafel als ook 2 dagen na een brisement forcé; ten derde komt het evengoed voor bij aether- als bij chloroform-narcose”.